

LOB biedri pulcējas Mazās Juglas krastā

Par LOB saietu 2013. gada 1.–3. novembrī viesu namā “Meimuri”, Ikšķiles nov., Tīnūžu pag.

AGNIS
BUŠS

“Rīkot vairāk pasākumu, kuros LOB biedriem tikties.” Šādu vēlmi izteica daudzi LOB biedru aptaujas dalībnieki. To ņemām vērā un 2013. gada novembra pašā sākumā sarīkojām iespēju tikties LOB biedriem un citiem interesentiem LOB saietā. Tas bija pirmais šāda veida sarīkojums, kurā bija iespēja neformālā gaisotnē iepazīties ar paveikto putnu izpētē, aizsardzībā un citās aktivitātēs.

Sarīkojuma galvenā diena bija sestdiena, kurā piedalījās 33 dalībnieki. Daļa dalībnieku palika arī uz nākamo dienu, kad bija neformālākas prezentācijas un sarunas. Savukārt vairāki dalībnieki ieradās jau piektdienas vakarā, lai bez steigas un pārāk agras celšanās varētu uzreiz atrasties notikuma vietā.

Kas attiecas uz sadzīvisko daļu, dalībniekiem bija tikai jāierodas uz pasākumu, jo viss pārējais bija noorganizēts – gan ēdināšana, gan nakšņošanas iespējas tiem, kuri to vēlējas. Lielu atzinību saņēma Oskara Keiša mamma gatavotās brokastis, pusdienas un vakariņas. Īpašu atmosfēru piešķīra uz ugunsкура sildītā zupa tieši Mazās Juglas krastā, kad upes otrā pusē bļāustījās melnā dzilna.

Piektdienas iesildīšanās

Kā jau programmā bija minēts, pasākuma oficiālā daļa sākās sestdienas rītā, taču arī piektdienas vakarā klātesošajiem bija iespēja padiskutēt par aktuālām tēmām putnu jomā. Viena no sarunu tēmām šajā vakarā bija melno stārķu “Dzīvības ceļojums” uz Āfriku. Šī tēma programmā oficiāli neparādījās, taču klātesošajiem bija interese uzzināt ko vairāk – gan par melno stārķu bioloģiju, ekoloģiju un uzvedību, gan arī tehniskajām lietām, piemēram, kādi raidītāji tiek izmantoti putnu pētījumos un kāda ir atšķirība. Šādās neformālās sarunās no Māra Strazda varēja uzzināt arī lietas un nianšes, kas

citur neparādās. Piemēram, kā tika uzsākta sadarbība ar vāciešiem par raidītāju izmantošanu. Tas ir viens no šādu pasākumu ieguvumiem, ka iespējams aprunāties ar attiecīgās jomas speciālistiem un domubiedriem brīvā gaisotnē.

Saturiskā sestdiena

Sestdiena bija ļoti piepildīta diena, kad no agra rīta līdz pat vēlam vakaram klātesošie smēlās jaunas zināšanas un dalījās pieredzē. Diena bija tik piepildīta, ka visu plānoto pat nepaspējām izrunāt, un vienu diskusiju nācās pārcelt uz nākamo dienu. Sestdienas uzstāšanās video formātā iespējams skatīties interneta vietnē <http://putnidaba.lv/video>¹, taču arī šajā rakstā apskatīsim izrunātās tēmas. Paldies Edgaram Dzenim par iniciatīvu un filmēšanas nodrošinājumu!

Kā jau parasti šādos pasākumos, tos atklāj kāda svarīga persona. Šoreiz tas bija LOB valdes priekšsēdētājs Viesturs Ķerus, kas izmantoja arī iespēju parādīt īsu *BirdLife International* filmiņu par partneru tīkla spēku putnu aizsardzībā pasaulē. Pēc tam Viesturs pastāstīja par pupuķu pētījumiem 2013. gadā un nākamā gada plāniem. 2013. gadā pupuķi tika aprīkoti ar ģeolokatoriem un, ja 2014. gadā izdosies noķert kādus no šiem aprīkotajiem pupuķiem un ģeolokatorus, atgūt, tad varēs uzzināt, uz kuriem pupuķi ir devušies ziemeļos. 2014. gads pupuķiem vispār būs īpašs, jo LOB to ir pasludinājusi par 2014. gada putnu. Par pašu gada putna akciju vairāk lasiet nākamajā “Putni dabā” numurā.

Zaļajām vārnām, par kurām bija nākamais stāstījums, pirmos ģeolokatorus uzstādīja 2012. gadā, un šajā saietā Edmunds Račinskis jau varēja iepazīstināt klātesošos ar pirmajiem rezultātiem par mūsu

¹ Dažas uzstāšanās pieejamas visiem, taču visi video skatāmi saietā dalībniekiem. Citiem interesentiem visi video skatāmi ar atsevišķu pieeju lapai – par piekļuvisiem video, lūdzu, jautāt pa e-pastu agnis@putnidaba.lv

LOB saietā dalībnieki.

zaļo vārnu ziemošanas vietām Dienvidaustrumāfrikā.

Nākamā apskatāmā suga arī bija samērā eksotiska – ūdensstrazds vairāk ir novērojams ziemā. Par to novērojumiem vairāk nekā 20 gadu garumā pastāstīja Edgars Dzenis. Taču ir veikts arī darbs to piesaistīšanai ligzdošanai ar būrišu palīdzību, un par šo pieredzi 10 gadu garumā dalījās Edgars Lediņš, par ko ir iespējams lasīt arī šā numura 7.–9. lpp. (Lediņš, Kalvāns 2013).

Pēc nelielas pauzes Ruslans Matrozis pastāstīja par bagātu, bet joprojām ne pietiekami novērtētu putnu vietu – Rīgu. Izrādās, ka pēdējos 10 gados (2004–2013) Rīgas pilsētas teritorijā ir konstatētas 245 putnu sugas. Putnu daudzveidība Rīgā skaidrojama ar daudzo biotopu pieejamību – ūdeņi (Daugava, lielie ezeri, mazākas upītes un diķi), meži, pļavas, niedrāji un purvainas vietas, kā arī, protams, urbānās vides elementi, piemēram, plakanie ar oļiem klātie jumti, uz kuriem ligzdo dažādu sugu ziriņi un citi putni. Ļoti liela nozīme ir arī Rīgas tuvumā esošajam Getliņu atkritumu poligonam, kas ir lielākā atklātā tipa izgāztuve Baltijas valstīs. Vairāk par putniem un to vērošanas iespējām Rīgā lasiet šā numura 10.–15. lpp. (Matrozis 2013).

Viena no Rīgā pavasarī bieži sastopamām putnu sugām ir lielais ķirsis. Pavasaris ir arī laiks, kad var piedalīties interesantā nodarbē – lielo ķīru gredzenu nolasīšanā. Daudzi lielie ķīri ir apgredzenoti ar krāsainajiem gredzeniem, kuru nolasīšana vieglāka par parasto metāla gredzenu nolasīšanu. Taču mūsdienu tehnoloģisko iespēju un lielo ķīru tuvuma apstākļos iespējams arī nolasīt metāla gredzenu informāciju (īpaši, ja tiek izmantota foto vai video tehnika ar lielu pietuvinājumu). Edgars Lediņš pastāstīja, ka pēdējo četru gadu laikā Rīgas kanālmalā un citās Latvijas vietās ir nolasījis 97 lielo ķīru gredzenu no 14 valstīm.

Par lielāku putnu – jūras ērgļu – gredzenu nolasījumiem pastāstīja Jānis Ūze. Jūras ērgļi parasti tiek apgredzenoti kā mazuļi ligzdā (lielākoties arī ar krāsainajiem

gredzeniem), un to fotografēšana no slēpņa ziemas laikā pie īpaši ierīkotām barotavām ļauj uzzināt, kādi putni uzturas noteiktā teritorijā. Pie barotavām Latvija samērā bieži manīti arī jūras ērgļi no citām valstīm, piemēram, Igaunijas.

Lielu interesi izraisīja Edmunda Račinska stāstījums par putnu balsu ierakstīšanas un apstrādes pamatiem. Putnu balsis un citas skaņas (piemēram, mērkaziņas “blēšana” ar astes palīdzību) ir nozīmīgas pazīmes putnu sugu noteikšanā. Bieži vien putnu radītās skaņas ir vienīgais veids, kā noteikt sugu. Par pašsaprotamu lietu uzveram iespēju putnu nofotografēt visdažādākajos veidos – mūsdienās pat ar telefonu. Ar telefonu iespējams arī ierakstīt putnu radītās skaņas (vairs nav vajadzīgi dārgie mikrofoni un ierakstīšanas aparātūra). Turklāt arī skaņu var padarīt redzamu, t.i., attēlot sonogrammas veidā. Tādējādi nav jānoklausās viss ieraksts, lai atrastu sev vajadzīgo un interesējošo fragmentu. Ņemot vērā interesi par putnu skaņu ierakstīšanu un to apstrādes iespējām, Edmunds Račinskis plāno rīkot mācības, lai parādītu un iemācītu, ka putnu skaņu ierakstīšana un apstrāde ir tikpat vienkārša kā putnu fotografēšana un fotoattēlu apstrāde. Ar laiku pat varētu izveidoties tāds kā putnu skaņu interesentu klubīšs. Vairāk informācijas par

iespējām piedalīties šādās mācībās var atrast internetā (<http://putnida-ba.lv/video>), kā arī rakstot uz e-pasta adresi edmunds@ldf.lv.

Par Papi noteikti ir dzirdējuši daudzi putnotāji, taču ne visiem sanāk aizbraukt līdz turienei tik bieži kā gribētos. Ivo Dinsbergs iepazīstināja ar to, ko vairāku sezonu garumā ir izdevies Papē noķert un redzēt.

Ornitoloģijas vēsture ir Ruslana Matroža “jāmajzirdziņš”, kas sniedz iespēju pārējiem uzzināt par notikumiem, kurus mēs pat iedomāties nevarētu. Šoreiz Ruslans iepazīstināja ar Ģirta Kasparsona arhīvu – nākamo paaudžu mantojumu.

Saieta stāstījumu daļu noslēdza sērija par plēsīgajiem putniem. Ar dažiem niedru lījas ligzdošanas novērojumiem un faktiem padalījās Jānis Reihmanis. Pie šīs sugas ligzdas bija atstāta treilkamera (automātiski fotografējoša kamera), ar kuru iegūto bilžu apstrādes gaitā varēja iegūt interesantus rezultātus. Tika konstatēts arī siblicīda gadījums, kad vecākie mazuļi nogalināja jaunāko (Reihmanis 2013). Tā ir zināma parādība plēšputniem, un to var izmantot arī putnu aizsardzībā, piemēram, mazo ērgļu jaunāko mazuli ielikt citā ligzdā, kur tas tiktu izaudzināts (Bergmanis 2007).

Bez stāstījumiem par putniem (attēlā – Viesturs Ūerus stāsta par pupuķiem) varēja aplūkot arī Ingmāra Ķieča fotogrāfijas (attēlā fonā), no kurām daudzas tapušas turpat Mazās Juglas apkārtnē.

Pusdienas tika ieturētas svaigā gaisā Mazās Juglas krastā.

Par jūras ērgļiem vēlreiz stāstīja Jānis Ūze, taču šoreiz par to aprīkošanu ar raidītājiem – pieredzi un pirmajiem rezultātiem. Tas noticis, projekta “Ērgļi pāri robežām” ietvaros sadarbojoties ar Igaunijas Ornitoloģijas biedrību un ar Eiropas Savienības programmas “Igaunija – Latvija” finansējumu.

Par otru projekta “Ērgļi pāri robežām” sugu – zivjērgli – pastāstīja Aigars Kalvāns. Prezētācijā tika apskatīti 2012. un 2013. gada rezultāti gredzenošanā un aprīkošanā ar GPS raidītāju.

Stāstījumu noslēgumā Uģis Bergmanis informēja par aktualitātēm mazo ērgļu izpētē: barības un ligzdošanas bioloģijas izpētē ar *Web* kameras

palīdzību – pavērsiens statistiski ticamas informācijas ieguvē; skaita dinamika parauglaukumos; iezīmēšana ar spārnu zīmēm; lauksaimniecības zemju pārmaiņu ietekmes novērtējums uz mazā ērgļa barošanās biotopiem Latvijā.

Pēc vakariņām sekoja interesanta diskusija par tēmu “21. gadsimts un putni. Kur tālāk?”.

Svētdienas brīvā gaisotne

Pēc sestdienas stāstījumu maratona un karsēšanās pirtī svētdien varēja aprunāties jau mierīgākā un vēl neformālākā gaisotnē. No iepriekšējās dienas tika pārcelta Māra Strazda vadītā diskusija “Par Latvijas ornitologu attieksmi pret zinātņi un (ne) dalību starptautiskajās konferencēs”,

kurā klātesošie diskutēja par iemesliem, kāpēc tik maz Latvijas pētnieku apmeklē starptautiskās konferences, un ko darīt, lai mēs šādas konferences apmeklētu vairāk. Starptautiskās un arī vietējās konferences un citi līdzīgi pasākumi (t.sk. LOB saiets) ir lieliskas iespējas aprunāties ar līdzīgi domājošiem cilvēkiem un nodibināt kontaktus, kuri var būt ļoti svarīgi turpmāko pētījumu veikšanai. Piemēram, zaļo vārnu stenda referāts Eiropas Ornitologu savienības konferencē Rīgā rosināja aizsākt sarunas par Latvijas zaļo vārnu aprīkošanu ar ģeolokatoriem (par ko arī bija stāstījums šajā LOB saietā un būs arī raksts kādā no žurnāla “Putni dabā” 2014. gada numuriem).

Ar interesantu foto un video reportāžu par Hongkongas putniem, savvaļas putnu tirdzniecību Fošanas pilsētā un Hongkongas putnu tirgu uzstājās Ruslans Matrozis. Pēc stāstītā bija sajūta, ka putni Ķīnā sastopami tikai pilsētās – ārpus pilsētas daudzu simtu kilometru apkārtnē braucieni laikā nebija manāms neviens putns. Savukārt pašā pilsētā putni bija sastopami samērā lielā skaitā un daudzveidībā gan brīvā dabā, gan tirgū, kur nopērkami gandrīz jebkuras putnu sugas pārstāvji (un pat nav svarīgi – aizsargājams vai ne). Sižetus par šo ceļojumu varat noskatīties televīzijas raidījuma “Vides fakti” 2013. gada 30. novembra un 12. decembra epizodēs (skatāms arī <http://putnidaba.lv/video>).

Par saviem piedzīvojumiem plēsīgo putnu uzskaišu laikā Izraēlā pastāstīja Gaidis Grandāns, bet par Vairoga pārvada putnu mirstības notikumu vēsturi un attīstību – Agnis Bušs. Par Vairoga pārvada un citām putnu sadursmēm ar stikla virsmām paredzēts arī raksts kādā no nākamajiem žurnāla “Putni dabā” numuriem.

Autora adrese:
agnis@putnidaba.lv
Foto: R. Matrozis

Mājīgais viesu nams “Meimuri”.

Literatūra

Bergmanis U. 2007. Latvijas mazie ērgļi uzsāk dzīvi Vācijā. *Putni dabā* 2007/2–3: 12–13.

Lediņš E., Kalvāns A. 2013. Ūdensstrazdu *Cinclus cinclus* būrišu projekta 10 gadu darbības pārskats. *Putni dabā* 2013/4: 7–9.

Matrozis R. 2013. Putnošana Rīgā un tās apkārtnē: vietas, sugas, priekšrocības un trūkumi. *Putni dabā* 2013/4: 10–15.

Reihmanis J. 2013. Pirmais dokumentētais niedru lijas *Circus aeruginosus sibirica* gadījums: novērošanas kameras rezultāti. *LU 71. konference*: Stenda ziņojums sekcijā “Zooloģijas un dzīvnieku ekoloģija”. Mugurkaulnieku ekoloģija. 2013. gada 1. februāris.